

Obsah a změna závazku

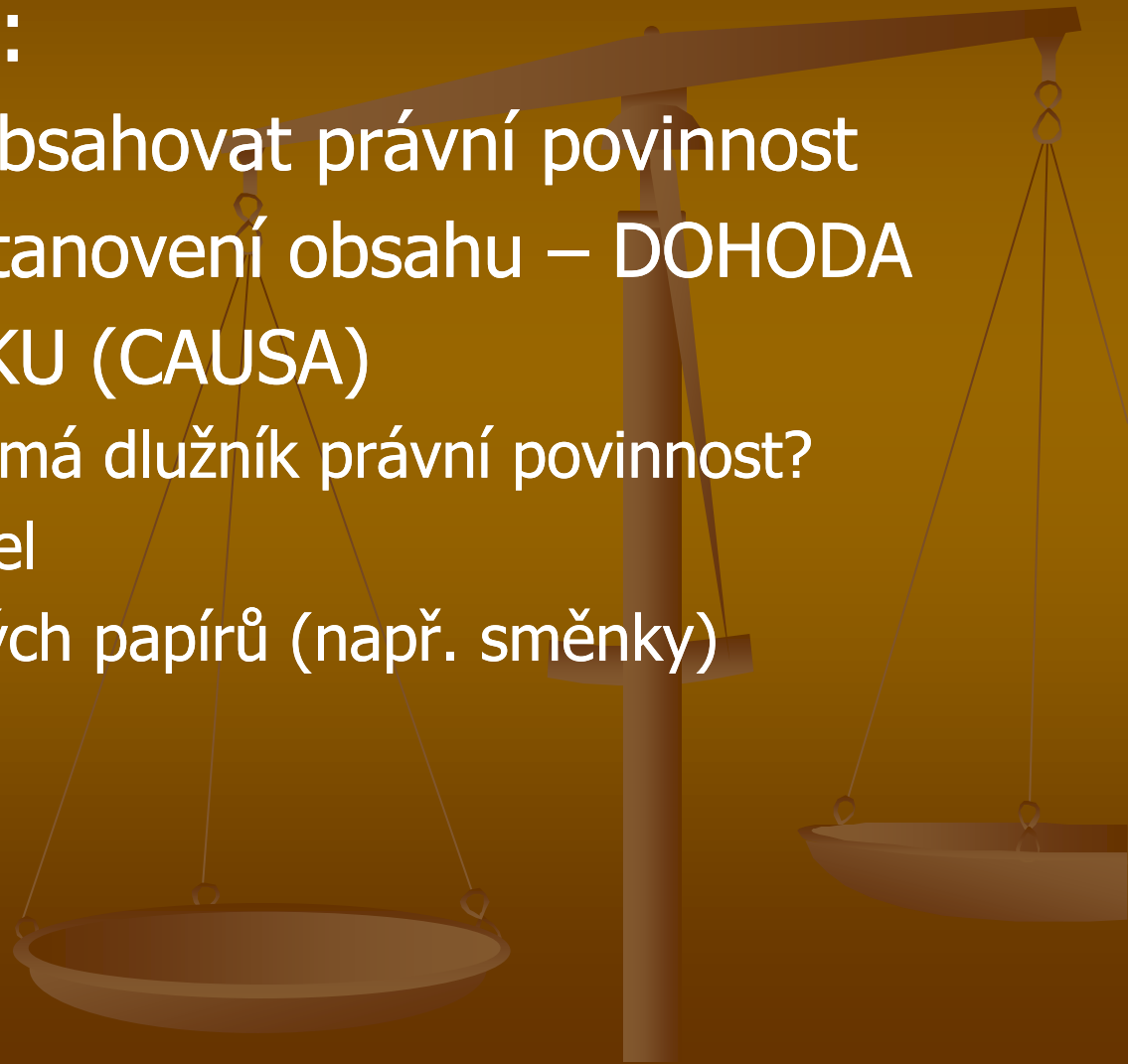

JUDr. Lukáš Hlouch, Ph.D.

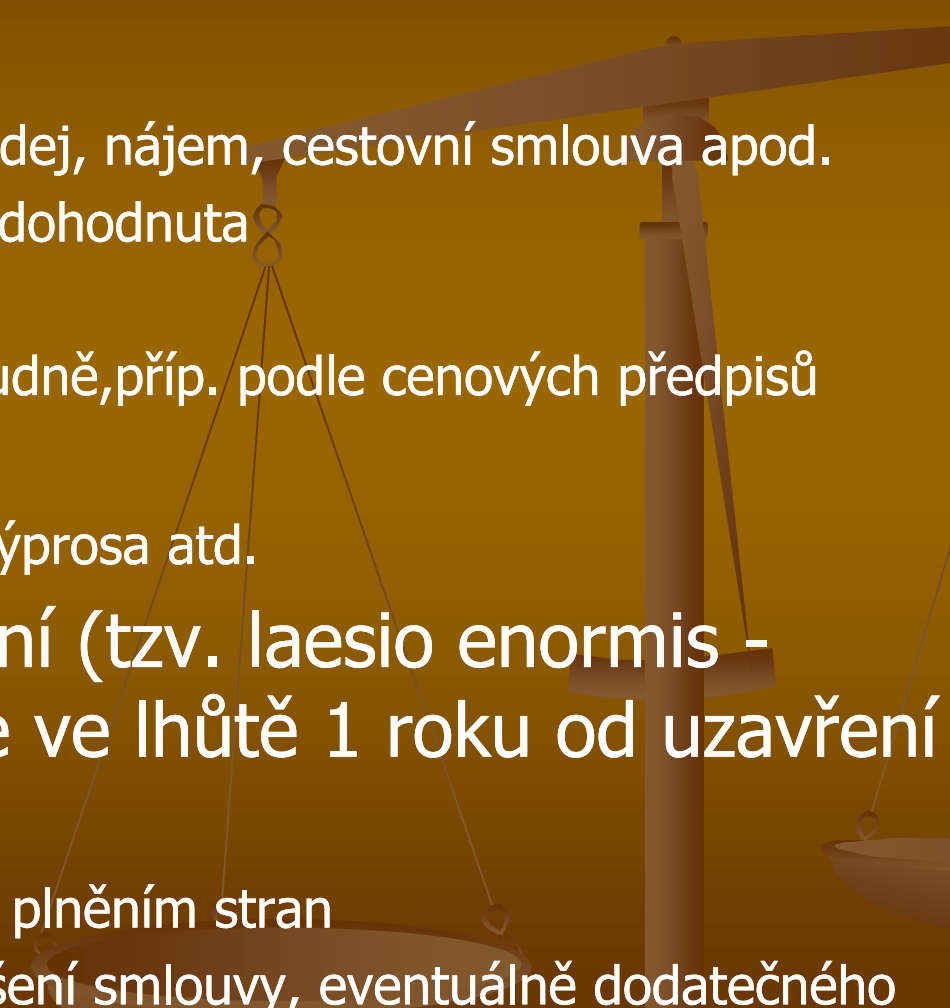
Katedra práva ESF

Obsah závazku

- Základní zásady:
  - Závazek musí obsahovat právní povinnost
  - Mechanismus stanovení obsahu – DOHODA
  - DŮVOD ZÁVAZKU (CAUSA)
    - Z jakého titulu má dlužník právní povinnost?
    - Prokazuje věřitel
    - Neplatí u cenných papírů (např. směnky)

Obsah závazku

- Plnění
    - Úplatné
      - Např. koupě –prodej, nájem, cestovní smlouva apod.
      - Cena nemusí být dohodnuta
        - Cena obvyklá
        - Lze určit i soudně,příp. podle cenových předpisů
    - Bezúplatné
      - Např. darování, výprosa atd.
  - Neúměrné zkrácení (tzv. laesio enormis - § 1793 – prekluze ve lhůtě 1 roku od uzavření smlouvy)
    - Hrubý nepoměr mezi plněním stran
    - Právo požadovat zrušení smlouvy, eventuálně dodatečného plnění (+ právo na doplatek)
-

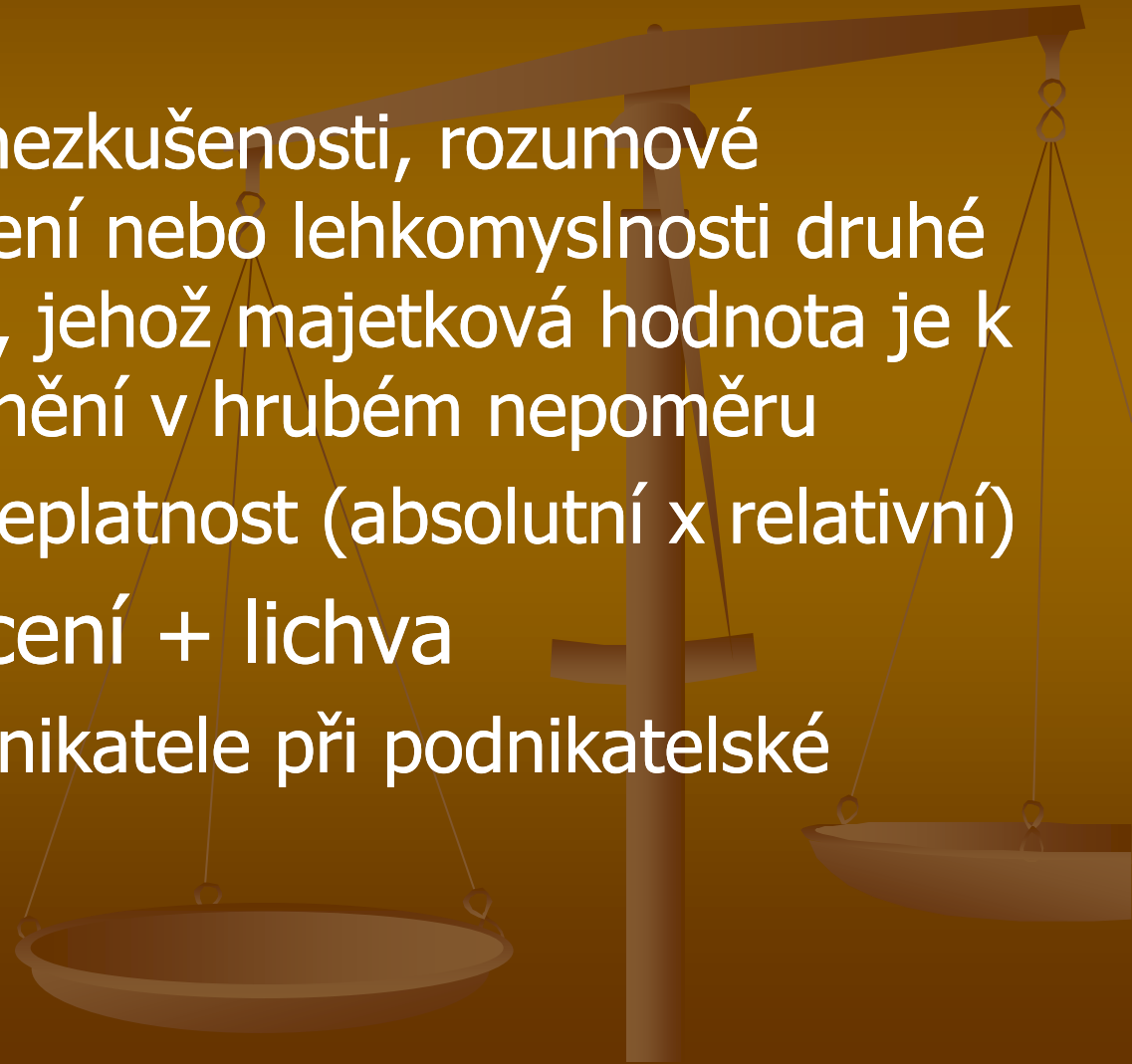
Obsah závazku

■ Lichva

- Zneužití tísně, nezkušenosti, rozumové slabosti, rozrušení nebo lehkomyšlnosti druhé strany + plnění, jehož majetková hodnota je k vzájemnému plnění v hrubém nepoměru
- Následkem je neplatnost (absolutní x relativní)

■ Neúměrné zkrácení + lichva

- Neplatí pro podnikatele při podnikatelské činnosti

Adhezní smlouvy

■ Definice

- základní podmínky byly určeny jednou ze smluvních stran nebo podle jejích pokynů, aniž slabší strana měla skutečnou příležitost obsah těchto základních podmínek ovlivnit
- Typicky tzv. formulářové smlouvy

■ Odkazy na obchodní podmínky (§ 1800)

- Ochrana slabší strany (musela vědět...)
- Nesrozumitelné + nečitelné doložky
  - Kritérium rozumné osoby
- Nevýhodná doložka pro slabší stranu - neplatná

Příslušenství pohledávky

■ Úroky

- Cena peněz

- Tři druhy:

- Dohodnuté

- Podle vládního nařízení

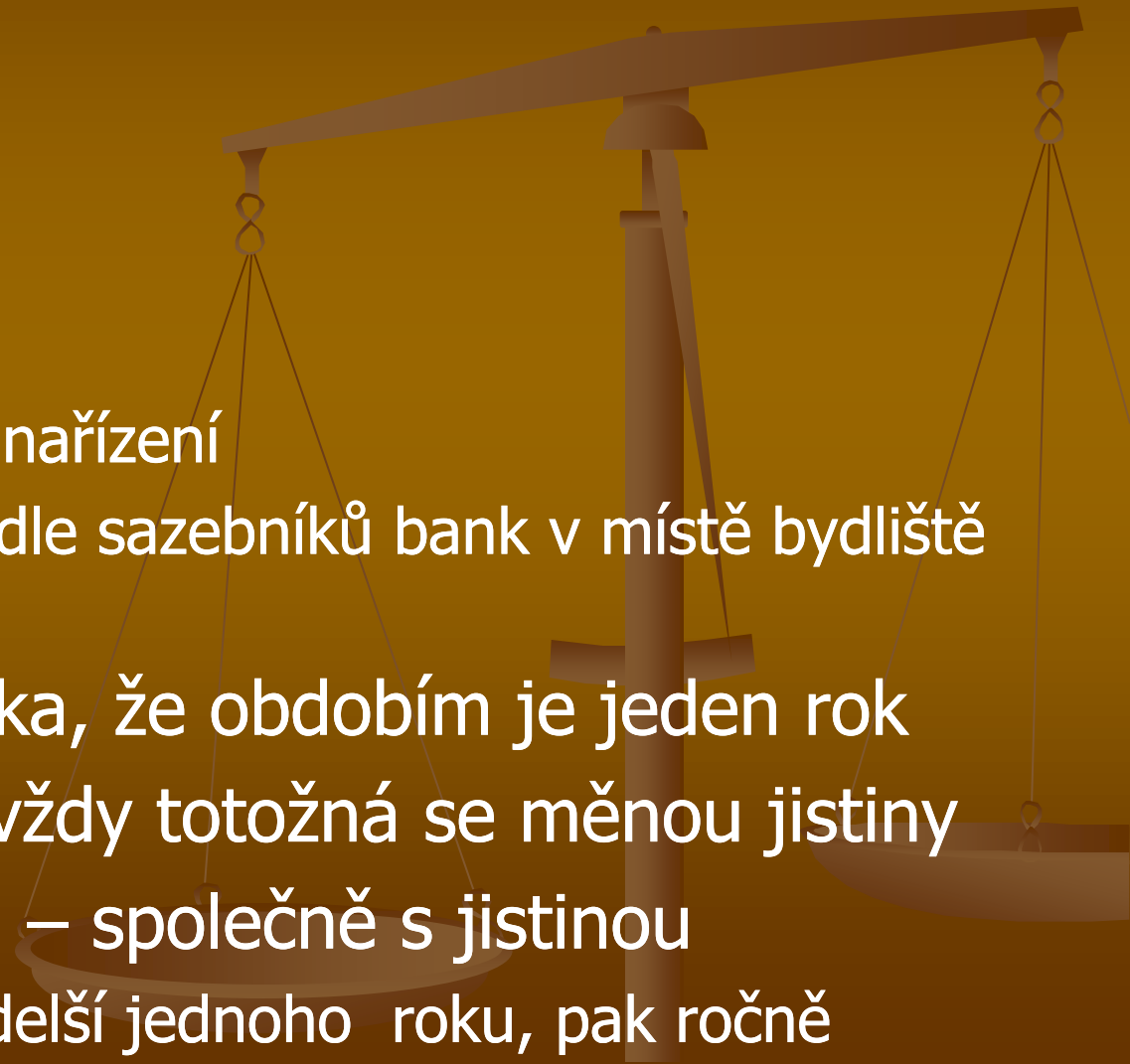
- Obvyklé úroky dle sazebníků bank v místě bydliště dlužníka

- p. a. – domněnka, že obdobím je jeden rok

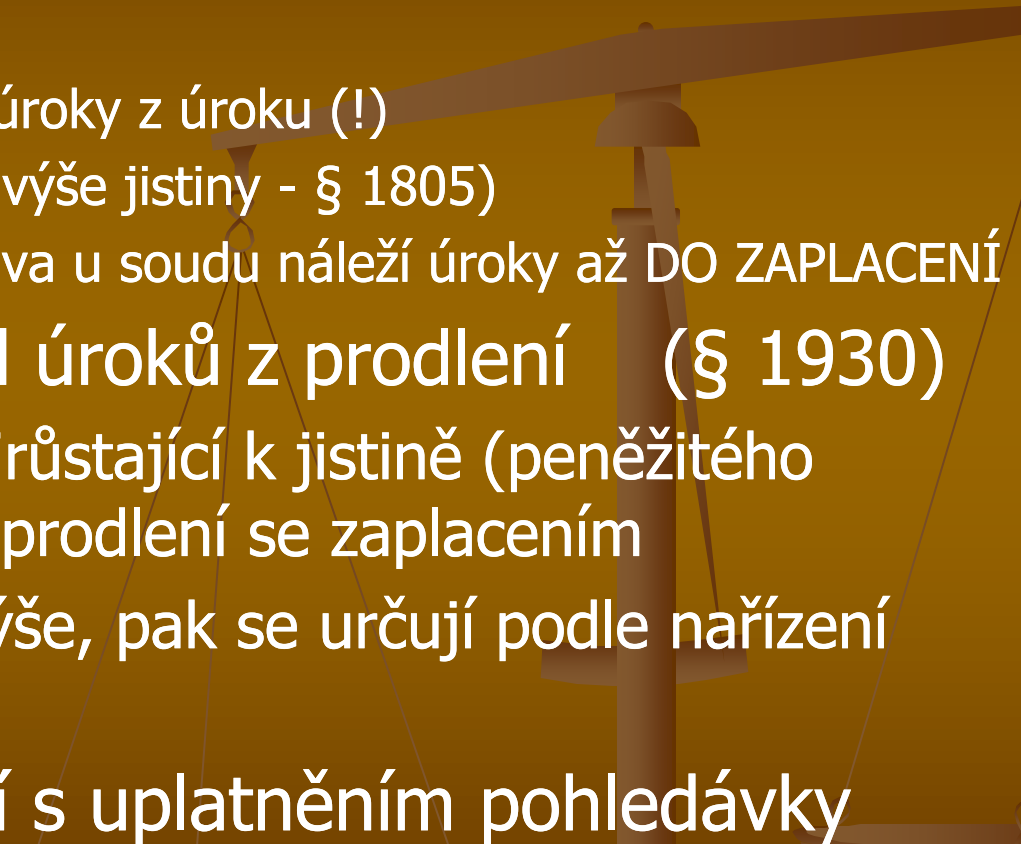
- Měna úroků je vždy totožná se měnou jistiny

- Splatnost úroků – společně s jistinou

- Je-li splatnost delší jednoho roku, pak ročně

Příslušenství pohledávky

- Ad úroky
    - Je možné si dojednat úroky z úroku (!)
    - Limitace úroků (až do výše jistiny - § 1805)
    - Ode dne uplatnění práva u soudu náleží úroky až DO ZAPLACENÍ
  - Nutno odlišovat od úroků z prodlení (§ 1930)
    - Peněžitá částka přirůstající k jistině (peněžitého dluhu) v důsledku prodlení se zaplacením
    - Není-li sjednána výše, pak se určují podle nařízení vlády
  - Náklady související s uplatněním pohledávky
-

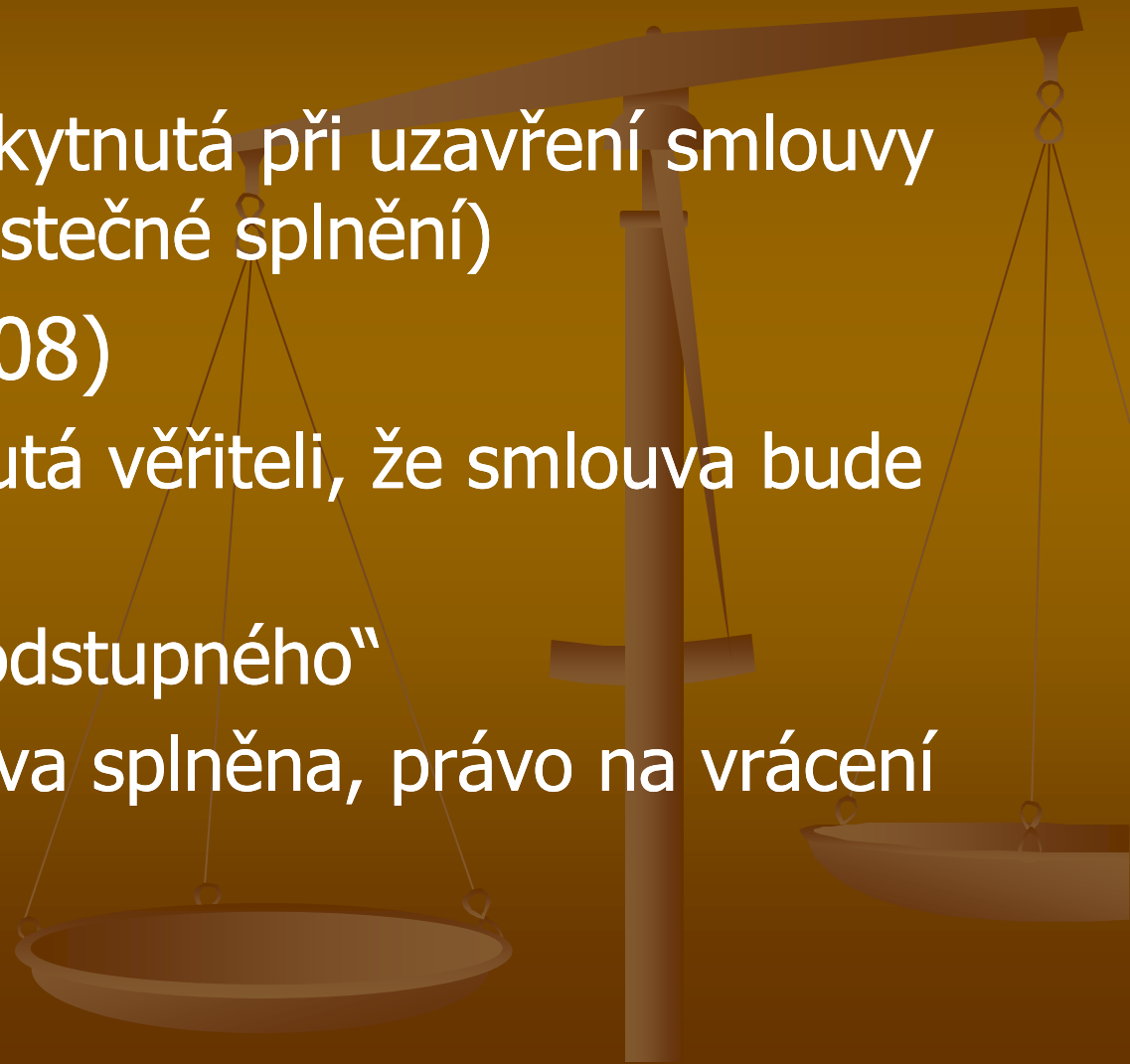
Plnění před uzavřením smlouvy

■ Záloha

- Část plnění poskytnutá při uzavření smlouvy (představuje částečné splnění)

■ Závdavek (§ 1808)

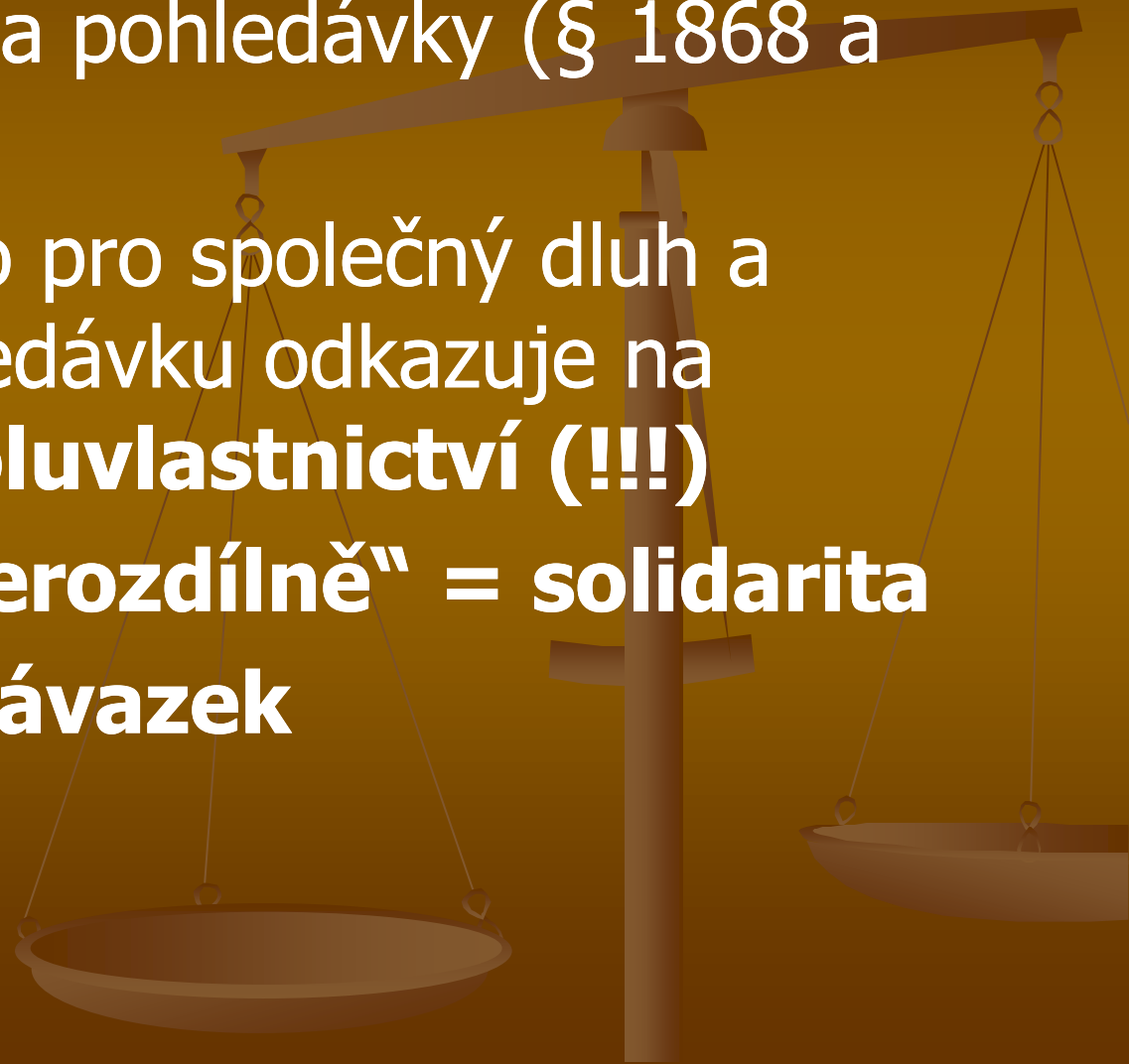
- Jistota poskytnutá věřiteli, že smlouva bude splněna
- Zvláštní druh „odstupného“
- Pokud je smlouva splněna, právo na vrácení závdavku

Solidární závazky - NOZ

- Společné dluhy a pohledávky (§ 1868 a násl.)
- Obecné pravidlo pro společný dluh a společnou pohledávku odkazuje na **pravidla o spoluvlastnictví (!!!)**
- **„společně a nerozdílně“ = solidarita**
- **Jinak = dílčí závazek**

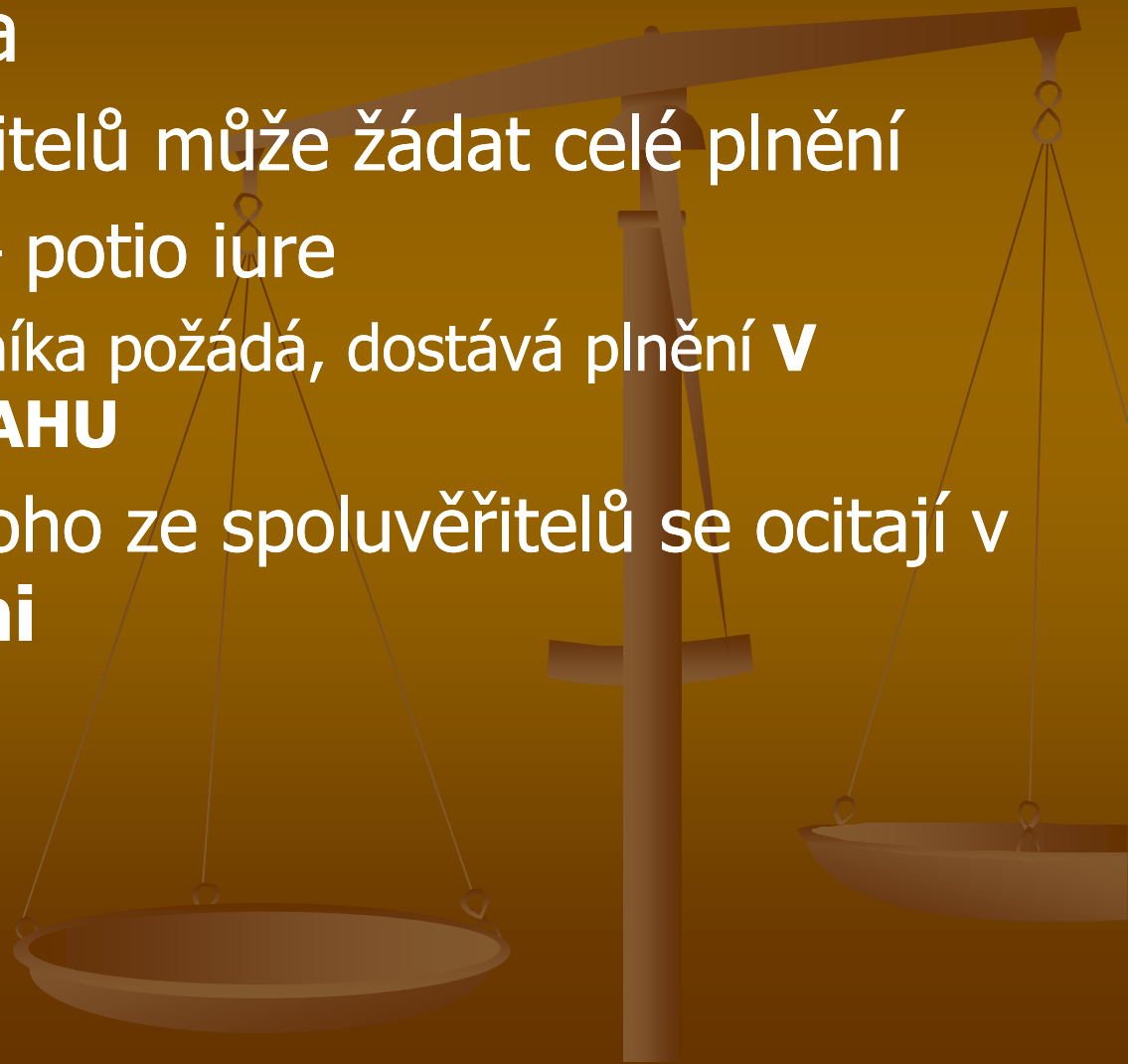
Solidární závazky II. - NOZ

- **Pasívní solidarita (§ 1872 an.):**
  - Dlužníci plní jeden za všechny, všichni za jednoho
  - Zvláštní ujednání věřitele a spoludlužníka nepůsobí vůči ostatním spoludlužníkům
  - Vždycky u podnikatelů (!!!)
  - Regresní právo spoludlužníka vůči ostatním
    - Má se za to, že podíly na dluhu jsou STEJNÉ
- Regres spoludlužníka vůči ostatním dlužníkům (§ 1876 odst. 2 NOZ)

Solidární závazky - NOZ

■ Aktivní solidarita

- Kterýkoliv z věřitelů může žádat celé plnění
- Prior tempore – potio iure
  - Kdo první dlužníka požádá, dostává plnění **V CELÉM ROZSAHU**
- Prodlením jednoho ze spoluvěřitelů se ocitají v prodlení **všichni**

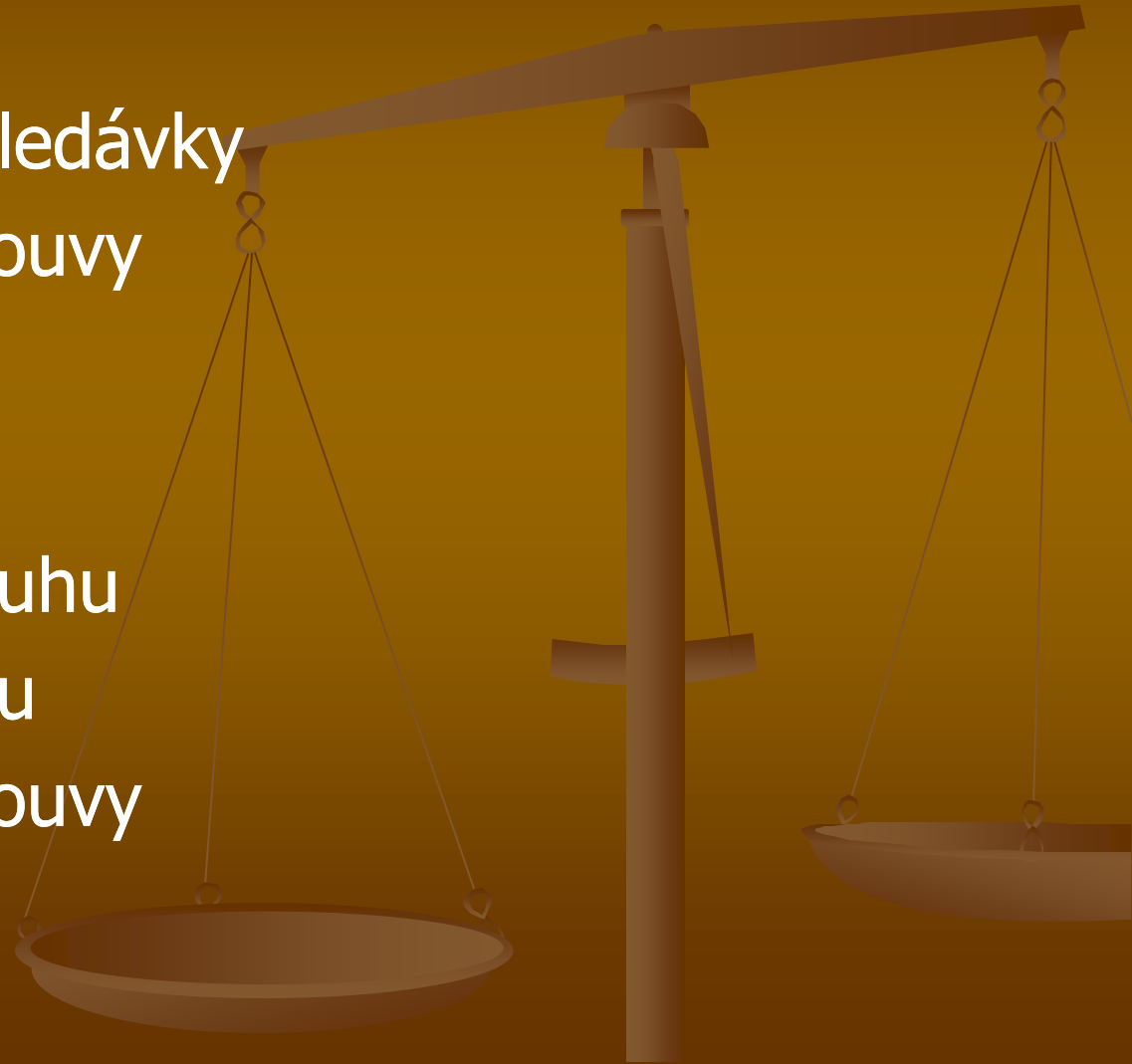

Dílčí závazky – NOZ

- Úprava je obdobná jako ve starém OZ
- Nedělitelné plnění
  - Pasívní: Věřitel může požádat kohokoliv ze spoludlužníků, ledaže z povahy závazku vyplývá, že musí plnit všichni společně (činnost)
  - Aktivní: Dlužník není povinen plnit jen jednomu, pokud se V nedohodnou nebo V1 nedá jistotu
- Dělitelné plnění
  - Pasívní: každý plní jen svůj díl, není-li dohodnuto/stanoveno/rozhodnuto jinak
  - Aktivní: pokud je ujednáno, může D plnit vše V1

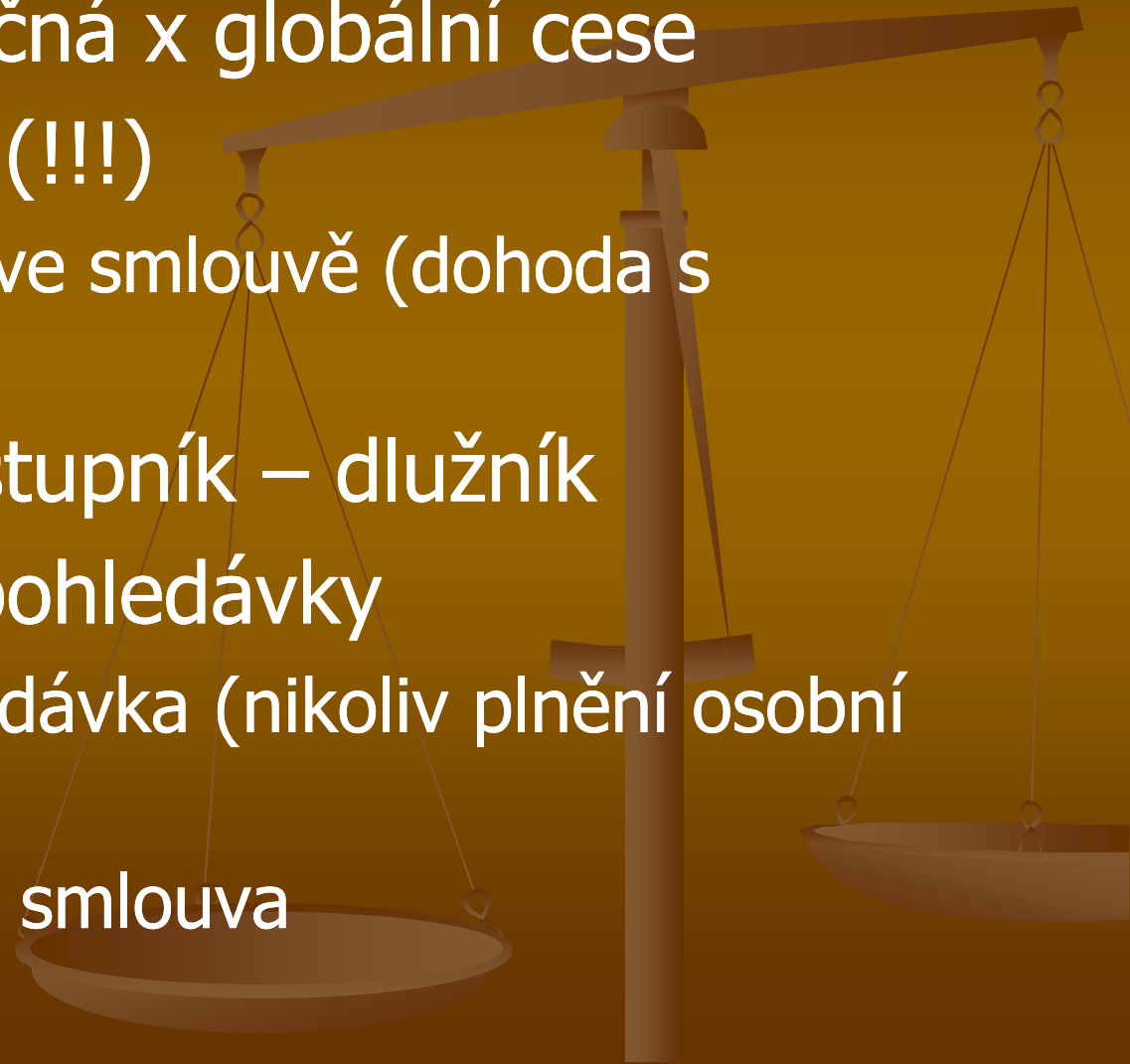
Změna v osobě

- Věřitele
  - Postoupení pohledávky
  - Postoupení smlouvy
- Dlužníka
  - Převzetí dluhu
  - Přistoupení k dluhu
  - Převzetí majetku
  - Postoupení smlouvy

Postoupení pohledávky (cese)

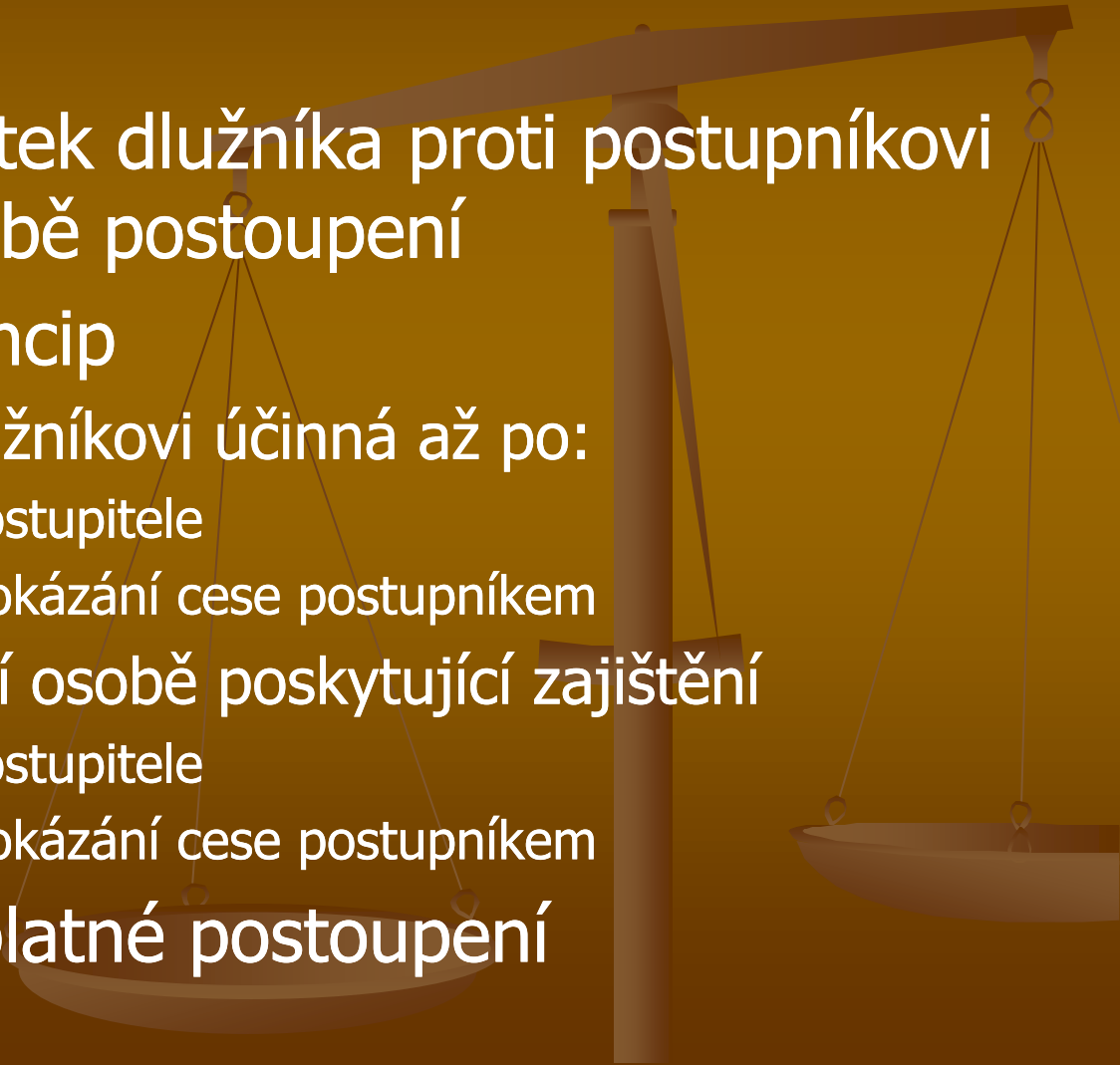
- Celková x částečná x globální cese
- Bez souhlasu D (!!!)
  - Lze vyloučit již ve smlouvě (dohoda s dlužníkem)
- Postupitel – postupník – dlužník
- Postupitelnost pohledávky
  - Zcizitelná pohledávka (nikoliv plnění osobní povahy)
  - Nevylučuje-li to smlouva

Postoupení pohledávky (cese)

■ Zásady:

- Zachování námitek dlužníka proti postupníkovi existujících v době postoupení
- Oznamovací princip
  - Cese je vůči dlužníkovi účinná až po:
    - Vyrozumění postupitele
    - Dostatečné prokázání cese postupníkem
  - Účinky vůči třetí osobě poskytující zajištění
    - Vyrozumění postupitele
    - Dostatečné prokázání cese postupníkem
- Bezúplatné x úplatné postoupení

Postoupení pohledávky (cese)

■ Úplatná cese

■ Odpovědnost postupitele až do výše přijaté úplaty s úroky

- Existence pohledávky (i promlčené)

- Dobytnost pohledávky

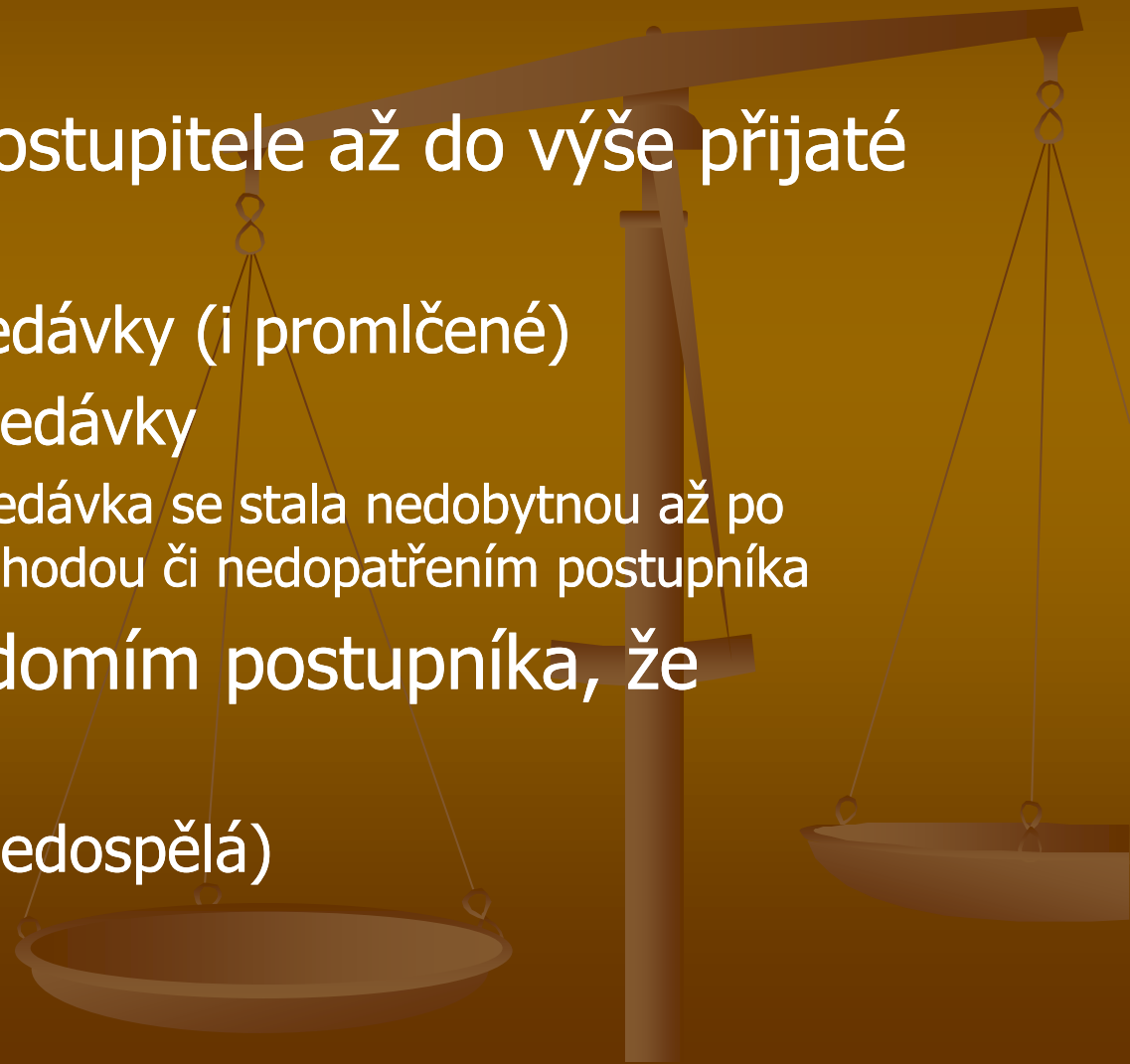
- Výjimka: pohledávka se stala nedobytnou až po postoupení náhodou či nedopatřením postupníka

■ Je omezena vědomím postupníka, že pohledávka je

- Budoucí (tzn. nedospělá)

- Nejistá

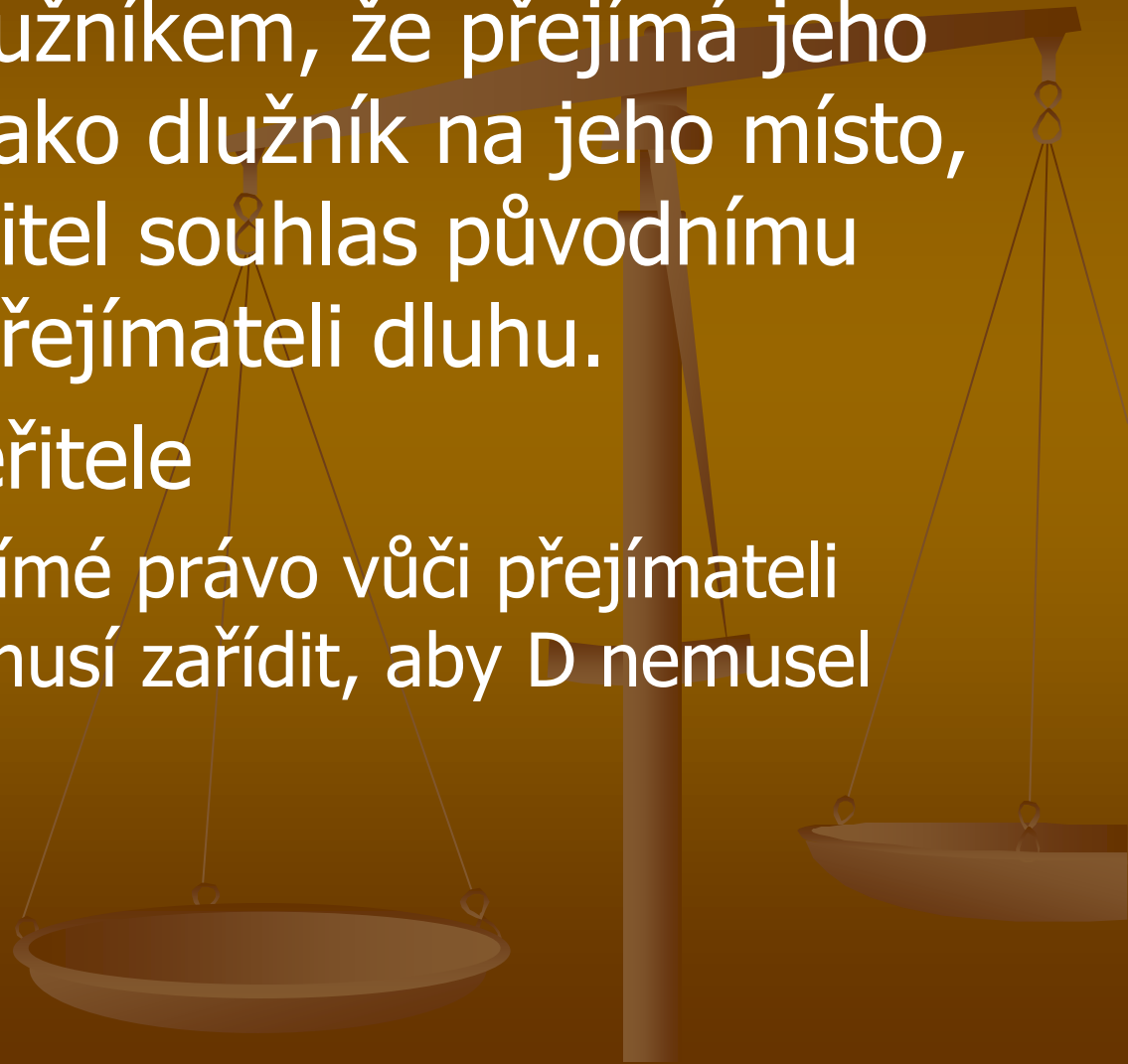
- Nedobytná

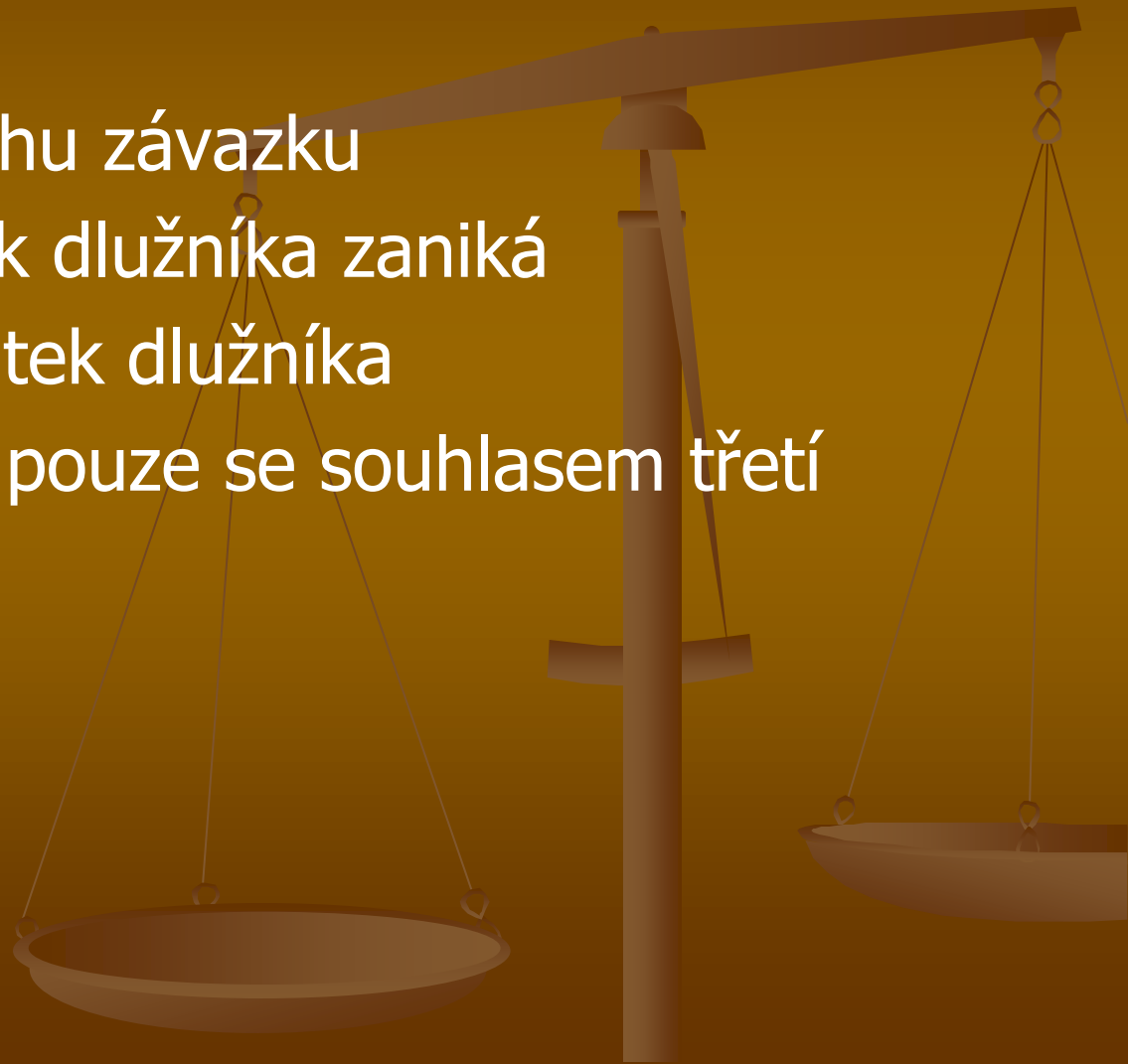
Převzetí dluhu (§ 1889)

- Kdo ujedná s dlužníkem, že přejímá jeho dluh, nastoupí jako dlužník na jeho místo, dá-li k tomu věřitel souhlas původnímu dlužníku nebo přejímateli dluhu.
- Bez souhlasu věřitele
  - Věřitel nemá přímé právo vůči přejímateli dluhu, ten ale musí zařídit, aby D nemusel plnit

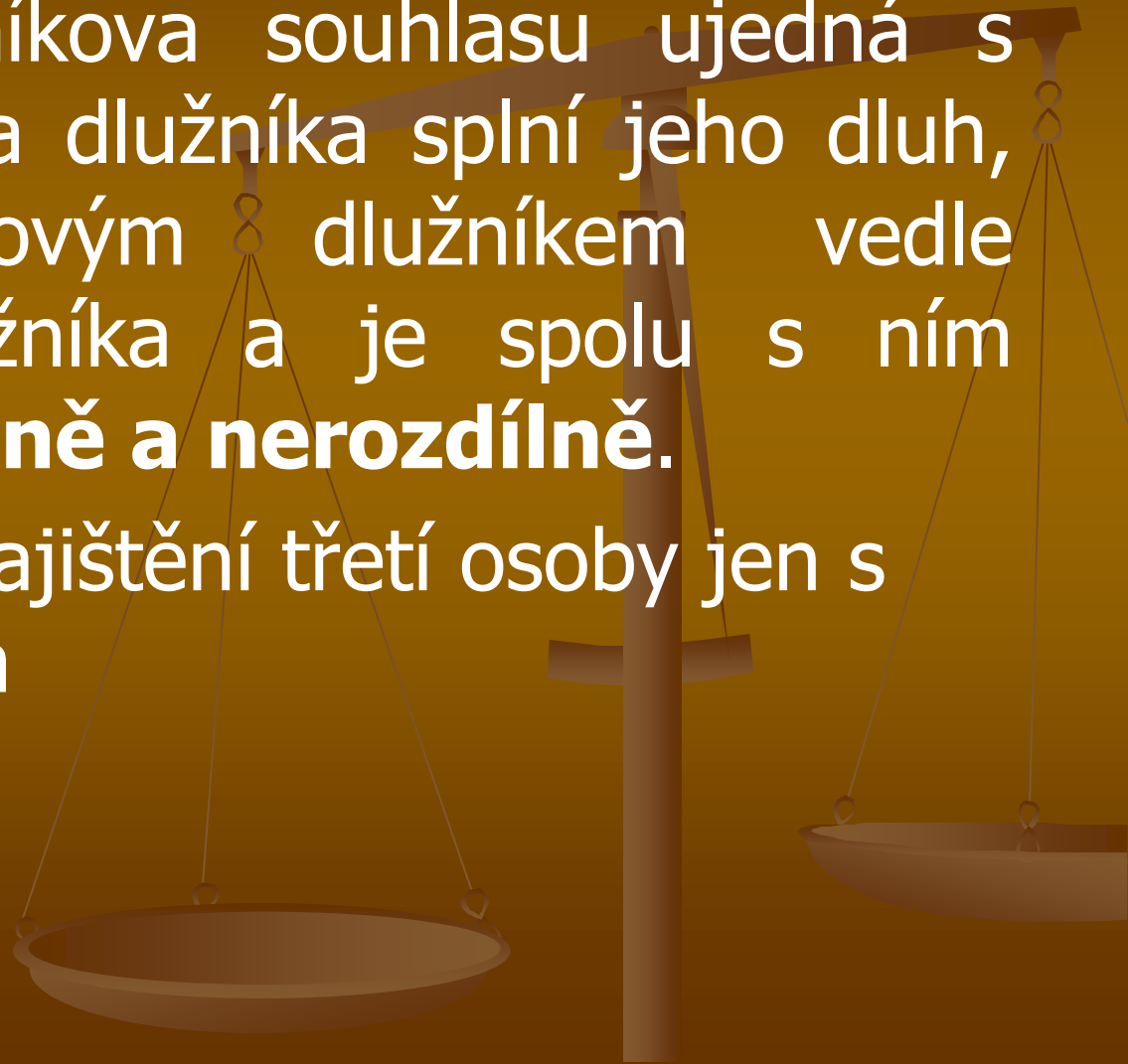
Převzetí dluhu (§ 1889)

- Zásady:
  - Zachování obsahu závazku
  - Původní závazek dlužníka zaniká
  - Zachování námitek dlužníka
  - Trvání zajištění pouze se souhlasem třetí osoby

Přistoupení k dluhu (§ 1892)

- Kdo bez dlužníkovy souhlasu ujedná s věřitelem, že za dlužníka splní jeho dluh, stává se novým dlužníkem vedle původního dlužníka a je spolu s ním zavázán **společně a nerozdílně**.
- Uspokojení ze zajištění třetí osoby jen s jejím souhlasem
-

Převzetí majetku

- Převezme-li někdo od zcizitele veškerý majetek nebo jeho poměrně určenou část, stává se **společně a nerozdílně** se zcizitelem dlužníkem z dluhů, které s převzatým majetkem souvisí a o nichž nabyvatel při uzavření smlouvy věděl nebo musel vědět. Nabyvatel však není povinen plnit více, než kolik činí **hodnota majetku, jehož takto nabyl**.
- Převezme-li takový majetek osoba zciziteli blízká, stává se společně a nerozdílně se zcizitelem dlužníkem z dluhů, které s převzatým majetkem souvisí, **bez omezení na hodnotu majetku, jehož takto nabyla**. To neplatí, prokáže-li, že o určitém dluhu nevěděla, ani vědět nemusela.
- Není použitelné při přeměnách právnických osob ani při převodu závodu

Postoupení smlouvy

- Nevylučuje-li to povaha smlouvy, může kterákoli strana převést jako postupitel svá práva a povinnosti ze smlouvy nebo z její části třetí osobě, pokud s tím postoupená strana souhlasí a pokud nebylo dosud splněno.
- trvajícím nebo pravidelně se opakujícím plnění
  - postoupení s účinky k tomu, co ještě nebylo splněno
- Účinky
  - Postoupení smlouvy je vůči postoupené straně účinné od jejího souhlasu
  - Tzv. souhlas předem - okamžikem, kdy jí postupitel postoupení smlouvy oznámí nebo kdy jí postupník postoupení smlouvy prokáže
  - Okamžikem účinnosti se osvobozuje postupitel od svých povinností
- Lze převádět jako CP – rubopisem

Změny v obsahu závazků

- Zásada: dohodou lze změnit cokoliv
- Novace
  - Zrušení původního závazku + nahrazení novým
  - Možná i kumulativní novace (starý závazek zůstává a přibývá nový)
- Narovnání
  - vyjasnění sporných práv a povinností
  - Není možné neúměrné zkrácení
  - Možné tzv. generální narovnání (§ 1905)

